

Анатолій ІВАНЦІВ
ДИРЕКТОР
СК «ЕКСПО СТРАХУВАННЯ»

1992 р. інженер в Інституті ядерних досліджень Академії наук України

1993 - 2001 рр. АК «Київенерго»

2000 р. - Генеральний директор СК «Київ-Енерго-Поліс», з 2006 р. СК «Крона»

2005 - 2006 рр. Позаштатний радник Міністерства палива та енергетики України, Голова Наглядової ради АБ «Енергобанк», радник Голови Одеської обласної державної адміністрації на громадських засадах

2013 р. директор СК «ЕКСПО СТРАХУВАННЯ»

2018 р. Заступник Голови Ради ЯСП

Що не так? Куди веде нас НБУ на ринку агрострахування!

Верховна Рада схвалила закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою».

Агрострахування є обов'язковою умовою ефективного ведення сільського господарства, особливо для країн з великою часткою аграрного бізнесу у ВВП. В Україні сільське господарство є потужним драйвером росту економіки країни. Аграрії та страховики довго чекали на прийняття цього закону. Він визначає механізм надання державної підтримки сільгоспвиробникам для страхування сільськогосподарської продукції. Аграріям відшкодують до 60% страхового внеску, з обмеженням розміру виплат за об'єктами страхування. Водночас передбачено, що конкретний розмір компенсації буде визначатися виходячи із можливостей держбюджету у відповідному порядку використання бюджетних коштів.

Законом також внесено зміни до законів «Про колективне сільськогосподарське підприємство», «Про сільськогосподарську кооперацію» та «Про фермерське господарство» в частині надання можливості цим господарствам отримувати державну підтримку на страхування сільськогосподарської продукції.

Страхування агропродукції з держпідтримкою планують впроваджувати вже цього року. З цієї метою в держбюджеті передбачені відповідні кошти в розмірі 240 млн. грн. Звичайно, ці кошти є мізерними відносно того, скільки Європа сьогодні виділяє дотацій на свого фермера. Але з іншого боку – це своєрідна декларація того, що держава намагається правильно налаштувати механізм держпідтримки аграріям.

Також Законом скасовано положення про страхування сільгосппродукції через Аграрний страховий пул, який не був прозорим фільтром для професійного та відкритого відбору страховиків. Натомість закон висуває чіткі вимоги до Регулятора щодо прийняття ним додаткових вимог до страхових компаній, які мають відповідну ліцензію та виявляють бажання займатись цим видом страхування і контроль за ними, забезпечення прозорості та транспарентності.

19 серпня 2021 року НБУ оприлюднив проект постанови «Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», а 2 вересня 2021 року відбулось обговорення НБУ з учасниками страхового ринку проекту постанови.

До обговорення були залучені страхові компанії, які мають бажання працювати в даному секторі. В ході обговорення представниками НБУ було презентовано бачення регулятора принципів та підходів щодо додаткових вимог до страховиків, які здійснюють страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Особливо різку критику з боку страхових компаній та експертів ринку викликали пункти:

1. Перестраховування. НБУ зобов'язує перестраховувати не менше 50% ризиків виключно у іноземних перестраховиків. За кордон будуть відправляти більшу частину коштів, отриманих від страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, що призведе до відтоку бюджетних коштів з України замість стимулювання внутрішнього українського перестраховування!

2. Обмеження для страхових компаній. Регулятор майже повністю монополізує ринок цього виду страхування, розробивши вимоги до СК, за допомогою яких хоче штучно обмежити страховиків щодо страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Це такі обмеження як: досвід роботи останні 3 роки, досвід перестраховування агроризиків за кордоном

за останні 3 роки, наявність штатних або позаштатних щонайменше двох фахівців з аграрною освітою, особливі вимоги до резервування, факт здійснення за останні 3 роки щонайменше однієї страхової виплати. НБУ чітко розуміє стан ринку за останні 5-7 років, має фінансові показники страхових компаній по страхуванню сільськогосподарської продукції і свідомо ставить такі вимоги, щоб тільки декілька компаній, в першу чергу з іноземним капіталом, мали змогу (чомусь спираючись на досвід своїх материнських компаній в інших країнах) працювати на ринку агрострахування в Україні, що є взагалі нонсенсом та дискримінацією вітчизняних страховиків. **ВИМОГИ ПОВИННІ БУТИ ОДНАКОВИМИ ДЛЯ ВСІХ** страховиків, що мають відповідну ліцензію (зараз це понад 60 компаній)! Якщо потрібен досвід чи інші показники, то тільки особистий! При чому тут досвід іноземних власників та їх закордонних спеціалістів?

3. Преференції. Регулятор віддає український ринок страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою з бюджету України великим іноземним страховим компаніям, чітко прописавши, що в разі, якщо материнська компанія, яка може знаходитись наприклад в Канаді, Росії, Австрії, Франції чи в Польщі має фахівців в агрострахуванні та має досвід в перестрахованні таких ризиків, то цього достатньо, щоб їхні дочірні компанії в Україні отримали преференції у вигляді монопольного становища на ринку страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою та передавали їм щонайменше 50% страхових премій, які фінансуються українським бюджетом у вигляді дотацій фермерам.

4. Монополія. Регулятор хоче надати монопольне становище на ринку компаніям з іноземним капіталом і витіснити взагалі страхові компанії з ринку страхування сільськогосподарських культур, тоді добровільне страхування (без державної підтримки) зникне взагалі, оскільки фермер звичайно буде обирати хоч і дорожче, але страхування з державною підтримкою, адже держава компенсує йому до 60% страхового платежу. Такі дії НБУ потребують оцінки Антимонопольного Комітету України та мають стати приводом розслідування. Звичайно, страхові компанії з іноземним капіталом, маючи монопольне становище на ринку зможуть регулювати тарифну політику, і, як наслідок, ціна на страхування для фермера, а, відповідно, і видатки з українського бюджету - будуть непомірно завищеними.

Аграрний бізнес давно вимагає державної підтримки у страхуванні сільгоспвиробників, але якщо зараз піти шляхом наділення НБУ додатковими повноваженнями, це призведе до повної дискредитації даного виду страхування. Фермери вже достатньо негативно реагують на дії НБУ.

НБУ жорстко критикує попередній закон, який було прийнято за часів президентства В.Януковича й був написаний «під 4 компанії», але зараз НБУ робить ще гірше, ще більше монополізує ринок та дає можливість працювати тільки декільком компаніям з іноземним капіталом! Такими нормами НБУ знищує український ринок агрострахування та стимулює вивід капіталу за кордон!

НБУ прописує всі вимоги до страхових компаній таким чином, щоб СК, які мають відповідну ліцензію, не мають порушень (заходів впливу), мають необхідних фахівців, платять податки в Україні не мали б доступу на ринок страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, мотивуючи це рядом штучних обмежень, які не мають ані логіки, ані економічного підґрунтя.

Це призведе фактично до виведення капіталів, а через обов'язок перестраховувати не менше 50% ризиків виключно у іноземних перестраховальників, за кордон будуть відправлятися кошти держбюджету, замість того, щоб стимулювати перестраховування в Україні. Крім того, потенційними перестраховиками можуть виступати лише кілька іноземних компаній, що вкупі з дивними і непропорційними вимогами до страховиків призведе до серйозного обмеження конкуренції, результатом чого буде зростання цін для аграріїв на цей вид страхування. При обмеженому обсязі держпідтримки це означає, що набагато менше сільгосппідприємців зможуть скористатися програмою.

Позиція СК «ЕКСПО СТРАХУВАННЯ» полягає в тому, що потрібно внести певні правки щодо максимального доступу до цього сегменту ринку всіх страховиків, у яких є відповідна ліцензія. Тобто запровадити принцип максимальної відкритості та високої конкуренції, фіксації конкретних відсотків компенсаційних витрат, щоб унеможливити ручне керування компенсаційними витратами, що, в свою чергу, виключить корупційну складову.

Регулятор не повинен встановлювати організаційні та фінансові перешкоди для здійснення страхової діяльності.

Для зменшення витрат державного бюджету на подолання збитків в аграрному виробництві та, одночасно, додаткового стимулювання страхування за прикладом більшості країн, де агрострахування успішно розвивається, необхідно на законодавчому рівні запровадити заборону на пряме покриття збитків, які можуть бути застраховані відповідно до програм державної підтримки. Це також запобігатиме корупції при розподілі коштів державного бюджету.

Ринок очікує від регулятора ефективності та справедливості!

Якщо перейти до узагальнення дій НБУ за рік з часу прийняття закону «Про Спліт» - хочемо чути та бачити в діях НБУ, як Регулятора страхового ринку України наступне: дерегульовано, лібералізовано, спрощено, відмінено за необхідністю, зменшено витрати для страховиків на ведення бізнесу x%, направлено коштів справедливо (математично) порохованих резервів на розвиток економіки України, завдяки чому додатково створені робочі місця, розширено напрямки інвестицій для страховиків, і ці вкладені кошти падають під категорію прийнятних активів, зросли активи страховиків, є ріст страхового ринку та, в результаті, зростає частка страхування в ВВП тощо.

Також хочеться побачити, що кількість учасників ринку зросла, зайнятість збільшилась, прибутки учасників ринку виростили, зменшились людино-години на складання різного роду звітності, а деяка звітність повністю відмінена. Врешті-решт щоб справедлива конкуренція на ринку нарешті змусила зменшити розмір страхових платежів для споживачів через прийняті вище зміни.

Хочемо бачити слова та дії, що Регулятор чує та поважає думку та пропозиції ринку, а не лише робить вигляд, що дослухається до неї. Хочемо щоб нас, страховиків, дійсно поважав Регулятор за нашу роботу, просування фінансової грамотності серед населення та надання своїх професійних послуг, за здійснення страхових виплат (збільшення безпечності на різних сегментах ринків України).

Хочеться, щоб нові нормативні документи, які розробляються НБУ, мали направлення на розвиток ринку, його спрощення, демонополізацію, більш глибоке проникнення в різні сфери життя громадян України та юридичних суб'єктів господарювання, а не на скорочення ринку, «закручування гайок», встановлення додаткових перепон чи непотрібних норм, які не дають поштовху вільних економічних поступальних шляхів для учасників ринку страхування. Також хочеться бачити в діях «здоровий економічний патріотизм», це все ж таки Національний банк України, де ключовими словами є Національний та України.

Врешті решт мрію сказати: «нам подобається Регулятор, бо він дбає про ринок та його учасників, захищає конкуренцію, надає допомогу, піклується про зростання професіоналізму учасників ринку, для чого запрошує з лекціями та семінарами кращих світових представників, проводить конференції з обміну досвідом. І все це на користь ринку, громадянам та Україні!» Ось такими ми хочемо бачити дії НБУ як Регулятора страхового ринку!